

full DOMINICAL

EDITORIAL

† SALVADOR CRISTAU I COLL
Administrador diocesà de Terrassa

Fratelli tutti: Les ombres d'un món tancat

El papa Francesc, en el primer capítol d'aquesta carta encíclica comença parlant de les ombres del nostre món. Unes ombres que tots constatem i coneixem bé perquè les experimentem, en nosaltres mateixos i en l'ambient que ens envolta, i també a les nostres comunitats i grups cristians...

L'objectiu del Sant Pare en tota aquesta carta seva és proposar camins de solució per als problemes del nostre món, les llums que ens ajudin a construir un món més habitable, una convivència més pacífica i joiosa. I per això ens ofereix la llum de l'Evangelí i el camí d'una autèntica i veritable fraternitat humana.

«Durant dècades semblava que el món havia après de tantes guerres i fracassos i es dirigia lentament cap a diverses formes d'integració. Per exemple, es va desplegar el somni d'una Europa unida, capaç de reconèixer arrels comunes i d'alegrar-se amb la diversitat que l'habita. Recordem "la ferma convicció dels Pares fundadors de la Unió Europea, els quals desitjaven un futur basat en la capacitat de treballar junts per superar les divisions, afavorint la pau i la comunió entre tots els pobles del continent". També va prendre força l'anhel d'una integració llatinoamericana i van començar a donar-se alguns passos. En altres països i regions hi va haver intents de pacificació i acostaments que van aconseguir fruits i altres que semblaven prometedors» (n.10).

«Però la història —continua el Papa— dona mostres d'estar tornant enrere. S'en-

cenen conflictes anacrònics que es consideraven superats, resorgeixen nacionalismes tancats, exasperats, ressentits i agressius... Això ens recorda que "cada generació ha de fer seves les lluites i els èxits de les generacions passades i portar-les a metes més altes encara. És el camí. El bé, com també l'amor, la justícia i la solidaritat, no s'assoleixen d'una vegada per sempre; han de ser conquerits cada dia. No és possible conformar-se amb el que ja s'ha aconseguit en el passat i instal·lar-se, i fruit-ne com si aquesta situació ens fes ignorar que molts germans nostres sofreixen encara situacions d'injustícia que ens interpel·len a tots"» (n. 11).

«La societat cada vegada més globalitzada ens fa més pròxims, però no més germans". Estem més sols que mai en aquest món massificat que fa prevaler els interessos individuals i debilita la dimensió comunitària de l'existència» (n.12).

El Papa fa referència a les dificultats en la integració entre els pobles i la persistència de conflictes anacrònics, així com la massificació i globalització que no sempre ajuden a viure la germanor.

Aquests són aspectes que reflecteixen el que està passant en molts llocs del món, i també en el nostre i que esdevenen motius de reflexió.

ENTREVISTA

25 anys al Raval

M. VICTÒRIA MOLINS

La religiosa M. Victòria Molins, stj, acaba de publicar el llibre *Una ventana al Raval* (Claret), que esdevé «una autobiografia no personal, sinó comunitària, d'una trajectòria molt rica»: descriu els primers 25 anys de l'arribada al barri del Raval de Barcelona de quatre religioses teresianes, que acullen, acompanyen i ajuden a la reinserció de persones que estan en situació de marginació i immigració.

Considerem que al Raval podeu viure l'Evangelí d'una manera més autèntica?

L'any 1996, les meves germanes Encarna Autor, Carmen Corrella, Ana M. Royo i jo vàrem fundar la comunitat teresiana del Raval. Va ser una decisió que ens omplia de felicitat i de responsabilitat a la vegada. El que llegeixi el llibre seguirà una sèrie d'esdeveniments que relaten un Raval que no surt als mitjans de comunicació, però que ens ha enriquit comunitàriament, mentre nosaltres vivíem amb delir el seus canvis.

Què és el que més necessiten i que reben de vosaltres, les persones a les quals ateneu?

Una de les coses que ha caracteritzat aquests anys a la nostra comunitat han estat els canvis socials del barri —síntomes dels de Barcelona—, que ens han fet viure la «itinerància»; és a dir, veure què és necessitava a cada moment: primer va ser la sida, i després els infants, la immigració, la interculturalitat, la crisi, la pandèmia... Actualment, atenem d'una manera especial l'Hospital de Campanya de Santa Anna i a les dones, concretament les immigrants i les treballadores, a través de l'alfabetització i l'acompanyament.

Per què és més feliç ara, amb una fe més madura, que fa 25 anys?

No sé si la meua fe, però sí la meua pregària, la meua recerca de la voluntat de Déu i sobretot la meua felicitat han crescut. Visc al costat dels preferits de Jesús, en una Església «oberta» i «en sortida», com vol el papa Francesc, i amb una comunitat teresiana on hi trobo tot el que necessito.

Òscar Bardají i Martín

GLOSSA

ENRIC PUIG JOFRA, SJ
Secretari general de la FECC

La nostra vida en mans de Déu

Un amic que treballa amb immigrants i amb una gran dedicació personal en una ONG petita, però amb una llarga història de lliurament als més necessitats i vulnerables, m'explicava fa uns dies el retall de vida d'un home. Em deia: «És un sense papers que mira amb els ulls enfonsats i que em relatà la notícia que ha caigut a plom sobre la seva vida: La discapacitat intel·lectual del fill té més abast del que havien pensat inicialment. Li hem promès que intentarem buscar diners per pagar una atenció psicopedagògica setmanal, que intentarem fer el possible perquè tingui un mínim de formació que li permeti viure». El pare es mou a la cadira, com perdut, depassat. Ha de marxar gairebé fugint. Ens diu que tornarà l'endemà. I repeteix al pas de la porta: «Fa temps que he deixat de pensar, no tinc res amb què ajudar la meua família, no sé què vaig fer venint, volia un futur millor per a tots, ara només sé deixar la nostra vida en mans de Déu, i ara arriba això, impensable, quan només pensava que li costava aprendre la llengua». «Feu-vos solidaris de les necessitats del poble sant. Practiqueu amb deler l'hospitalitat» (Rm 12,13).

Afegeix el meu amic: «L'home que no té res ens recorda que sempre hem d'elegir entre la justícia o donar l'esquena, la indiferència. Però si falten l'amor, el respecte, l'escollar amb atenció, la lluita per l'altre, que ens necessita, l'ajuda... no estarem destruint vida amb les nostres pròpies mans?». I afegeix amb agraïment a les persones que els ajuden a desenvolupar el seu servei: «Gràcies per tants que ens ajuden, de diferents maneres; per les paraules que alguns envien, tan encoratjadores, que ens sostenen en els moments durs, com columnes de ferro. Gràcies per la delicadesa i la generositat. Recordeu-nos en la pregària. Nosaltres encenem cada dia una espelma davant la Mare de Déu, amb tots els noms del dia a dia, buscant l'escalf i la protecció d'Algú que està més enllà del que vivim i justament dins del que vivim». «Solament pot ser inscrita al grup de les viudes una dona [...] que sigui coneguda per les seves bones obres: que hagi pujat bé els fills, practicat l'hospitalitat i rentat els peus als membres del poble sant en senyal d'acolliment, que hagi socorregut els qui passen tribulacions i que hagi procurat de fer sempre el bé» (1Tm 5,9-10).

LEX ORANDI, LEX CREDENDI

Santo Domingo y el Rosario

HNA. M. DE LOS ÁNGELES MAESO ESCUDERO
Franciscana de los Sagrados Corazones

En el pasado mes de mayo, convocados por el Papa, la Iglesia, desde todos los rincones de la tierra, hermanados técnicamente a través de Internet pero más profundamente unidos en la fe y en la veneración a la Virgen, hemos suplicado a Nuestra Señora que interceda para llegar al fin de la pandemia que azota al mundo.

La Madre de Dios, en persona, en el año 1208, enseñó a santo Domingo a rezar el Rosario y le dijo que propagara esta devoción y la utilizara como arma poderosa en contra de los enemigos de la fe.

Al seguir los misterios del Rosario, nos unimos a la Virgen que acompaña a su Hijo desde la Encarnación hasta la Gloria. Ella, maestra de oración, nos acoge en su contemplación, «María,

por su parte, conservaba todas estas cosas, meditándolas en su corazón» (Lc 2,19), y nos invita: «Gustad y ved qué bueno es el Señor» (Sal 33,9).

Del mismo modo, nuestra Madre María nos acompaña y está junto a nosotros en todos los momentos de nuestra vida. «Recorrer con María las escenas del Rosario, dijo san Juan Pablo II, es como ir a la escuela de María para leer a Cristo, para penetrar sus secretos, para entender su mensaje» (Carta Apostólica *Rosarium Virginis Mariae*, 14).

Rogamos a María que nos mire con sus ojos de misericordia, que interceda ante su Hijo por tantas necesidades de nuestros días. Que Ella nos admita a su lado en la alabanza al Señor: «Se alegra mi espíritu en Dios mi Salvador.»

Lectures de la missa diària i santoral

9. ■ Dilluns (lit. hores: 3a setm.) [Os 2,16b.17b.21-22 / Sl 44 / Mt 25, 1-13]. Santa Teresa-Beneta de la Creu (Edith Stein), mr. carmelitana, copatrona d'Europa. Sant Domicià, bisbe; sant Romà, mr. (s. III); sant Esteve, bisbe i mr.; santa Càndida Maria Cipitria Barriola, fund. Filles de Jesús.

10. ■ Dimarts [2Co 9,6-10 / Sl 111 / Jn 12,24-26]. Sant Llorenç, diaca hispànic i mr. a Roma (s. III). Sant Deodat o Adeodat, proletari; santa Astèria, vg. i mr.

11. □ Dimecres [Dt 34,1-12 / Sl 65 / Mt 18,15-20]. Santa Clara (Assís, 1193-1253), vg., fund. Clarisses (OSC, 1212), patrona de la televisió. Sant Tiburci, mr.; santa Susanna, vg. i mr.

12. ■ Dijous [Js 3,7-10a.11.13-17 / Sl 113A / Mt 18,21-19,1]. Sant Herculà, bisbe; santa Hilària, mr., mare de santa Afra; beat Innocenci XI, papa (1676-1689); beat Joan de Rieti, rel. agustinià.

13. ■ Divendres [Js 24,1-13 / Sl 135 / Mt 19,3-12]. Sant Poncià, papa (230-235), exiliat a Sardenya amb sant Hipòlit, prev., considerats mrs. claretians de Barbasstre (1936). Sant Cassià, mestre mr. a Imola (s. III); santa Concòrdia, mr.; santa Aurora, vg. i mr.; santa Centola, vg. i mr.; beat Josep Tàpies i companys, prev. mr., del bisbat d'Urgell.

14. ■ Dissabte [Js 24,14-29 / Sl 15 / Mt 19,13-15]. Sant Maximilià-Maria Kolbe (1894-1941), prev. franciscà conventual i mr. a Auschwitz. Sant Eusebi, prev. romà (s. IV); santa Anastàsia, rel. viuda.

15. □ † Diumenge, Solemnitat de l'Assumpció de la Benaurada Verge Maria (lit. hores: 4a setm.) [Ap 11,19a;12,1.3-6a.10ab / Sl 44 / 1Co 15,20-26 / Lc 1,39-56].

† Assumpció de la Mare de Déu (inicialment i a Orient: la Dormició). Sant Tarsici, acòlit mr.

DIUMENGE XIX DE DURANT L'ANY

COMENTARI

Lectura del primer llibre dels Reis

(1Re 19,4-8)

En aquell temps, Elies caminà durant un dia pel desert, s'assegué a l'ombra d'una ginestera i demanà la mort, preguntant així: «Ja n'hi ha prou, Senyor. Preneu-me la vida; no he de ser més afortunat que els meus pares». Després s'ajagué sota aquella ginestera i s'adormí. Mentre dormia, un àngel el tocà i li digué: «Aixeca't i menja». Llavors veié al seu capçal un pa cuit sobre pedres i un càntir d'aigua. Menjà i begué, i s'adormí altra vegada. L'àngel del Senyor el tornà a tocar i li digué: «Aixeca't i menja, que tens molt de camí a fer». Ell s'aixecà, menjà i begué, i amb la força d'aquell aliment caminà quaranta dies i quaranta nits, fins que arribà a l'Horeb, la muntanya de Déu.

Salm responsorial (33)R. *Tasteu i veureu que n'és de bo el Senyor.*

Beneiré el Senyor en tot moment, / tindrè sempre als llavis la seva lloança. / La meua ànima es gloria en el Senyor; / se n'alegraran els humils quan ho sentin. R.

Tots amb mi glorifiqueu el Senyor, / exaltem plegats el seu nom. / He demanat al Senyor que em guiés; / ell m'ha escoltat, res no m'espanta. R.

Alceu vers ell la mirada. Us omplirà de llum; / i no haureu d'abaixar els ulls avergonyits. / Quan els pobres invoquen el Senyor, / els escolta i els salva del perill. R.

Acampa l'àngel del Senyor / entorn dels seus fidels, per protegir-los. / Tasteu i veureu que n'és de bo el Senyor; / feliç l'home que s'hi refugia. R.

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes (Ef 4,30-5,2)

Germans, no entristiu l'Esperit Sant amb què Déu us ha marcat per reconèixer-vos el dia de la redempció final. Lluny de vosaltres tot mal humor, mal geni, crits, injúries i qualsevol mena de dolenteria. Sigueu bondadosos i compassius els uns amb els altres, i perdoneu-vos tal com Déu us ha perdonat en Crist. Sou fills estimats de Déu: imiteu el vostre Pare. Viviu estimant, com el Crist ens estimà; ell s'entregà per nosaltres, oferint-se a Déu com a víctima d'olor agradable.

✠ Lectura de l'Evangelí segons sant Joan (Jn 6,41-51)

En aquell temps, els jueus murmuraven de Jesús perquè havia dit que era el pa baixat del cel, i es preguntaven: «Aquest, ¿no és Jesús, el fill de Josep? Nosaltres coneixem el seu pare i la seva mare, ¿i ara diu que ha baixat del cel?» Jesús els digué: «No murmureu entre vosaltres. Ningú no pot venir a mi si no l'atreu el Pare que m'ha enviat. I els qui venen a mi, jo els ressuscitaré el darrer dia. Diu el llibre dels Profetes que tots seran instruïts per Déu. Tots els qui han sentit l'ensenyament del Pare i l'han après venen a mi. No vull dir que algú hagi vist mai el Pare: només l'ha vist el que ve de Déu; aquest sí que ha vist el Pare. Us ho dic amb tota veritat: els qui creuen tenen vida eterna. Jo soc el pa que dona la vida. Els vostres pares, tot i haver menjat el manà en el desert, moriren, però el pa de què jo parlo és aquell que baixa del cel perquè no morí ningú dels qui en mengen. Jo soc el pa viu, baixat del cel. Qui menja aquest pa, viurà per sempre. Més encara: El pa que jo donaré és la meua carn: perquè doni vida al món.»

Lectura del primer libro de los Reyes

(1Re 19,4-8)

En aquellos días, Elías anduvo por el desierto una jornada de camino, hasta que sentándose bajo una retama, imploró la muerte diciendo: «¡Ya es demasiado, Señor! ¡Toma mi vida, pues no soy mejor que mis padres!». Se recostó y quedó dormido bajo la retama, pero un ángel lo tocó y dijo: «Levántate y come». Miró alrededor y a su cabecera había una torta cocida sobre piedras calientes y un jarro de agua. Comió, bebió y volvió a recostarse. El ángel del Señor volvió por segunda vez, lo tocó y de nuevo dijo: «Levántate y come, pues el camino que te queda es muy largo». Elías se levantó, comió, bebió y, con la fuerza de aquella comida, caminó cuarenta días y cuarenta noches hasta el Horeb, el monte de Dios.

Salmo responsorial (33)R. *Gustad y ved qué bueno es el Señor.*

Bendigo al Señor en todo momento, / su alabanza está siempre en mi boca; / mi alma se gloria en el Señor; / que los humildes lo escuchen y se alegren. R.

Proclamad conmigo la grandeza del Señor, / ensalcemos juntos su nombre. / Yo consulté al Señor, y me respondió, / me libró de todas mis ansias. R.

Contempladlo, y quedaréis radiantes, / vuestro rostro no se avergonzará. / El afligido invocó al Señor, / él lo escuchó y lo salvó de sus angustias. R.

El ángel del Señor acampa en torno a quienes lo temen / y los protege. / Gustad y ved qué bueno es el Señor, / dichoso el que se acoge a él. R.

Lectura de la carta del apóstol san Pablo a los Efesios (Ef 4,30-5,2)

Hermanos: No entristezcáis al Espíritu Santo de Dios con que él os ha sellado para el día de la liberación final. Desterrad de vosotros la amargura, la ira, los enfados e insultos y toda la maldad. Sed buenos, comprensivos, perdonándoos unos a otros como Dios os ha perdonado en Cristo. Sed imitadores de Dios, como hijos queridos, y vivid en el amor como Cristo os amó y se entregó por nosotros a Dios como oblación y víctima de suave olor.

✠ Lectura del santo Evangelio según san Juan (Jn 6,41-51)

En aquel tiempo, los judíos murmuraban de Jesús porque había dicho: «Yo soy el pan bajado del cielo», y decían: «¿No es este Jesús, el hijo de José? ¿No conocemos a su padre y a su madre? ¿Cómo dice ahora que ha bajado del cielo?»

Jesús tomó la palabra y les dijo: «No critiquéis. Nadie puede venir a mí si no lo atrae el Padre que me ha enviado. Y yo lo resucitaré en el último día. Está escrito en los profetas: "Serán todos discípulos de Dios". Todo el que escucha al Padre y aprende, viene a mí. No es que alguien haya visto al Padre, a no ser el que está junto a Dios: ese ha visto al Padre. En verdad, en verdad os digo: el que cree tiene vida eterna. Yo soy el pan de la vida. Vuestros padres comieron en el desierto el maná y murieron; este es el pan que baja del cielo, para que el hombre coma de él y no muera. Yo soy el pan vivo que ha bajado del cielo; el que coma de este pan vivirá para siempre. Y el pan que yo daré es mi carne por la vida del mundo.»

«Jo soc el pa viu que ha baixat del cel»

JORDI LATORRE, SDB

Director de l'ISCR Don Bosco

Continuem llegint el discurs del *Pa de vida* que trobem a l'Evangelí de Joan (c. 6) mentre la primera lectura ens presenta les figures de l'eucaristia a l'Antic Testament. De fet, en aquest diumenge, ens recorda el moment en què Elies, fugint de la reina Jezabel que vol atemptar contra la seva vida, s'endinsa en el desert, on plora la seva sort i es desitja la mort. Però Déu, per mitjà del seu àngel, ve a socórrer la seva angoixa; i ho fa per mitjà de l'aigua i del pa: capaços de restaurar les seves forces, durant quaranta dies i quaranta nits, fins al Horeb (Sinai), la muntanya de Déu.

Jesucrist és l'autèntic *Pa de vida*, l'autèntic Pa viu, baixat del cel, que alimenta la nostra fe, restaura les nostres forces en el camí esgotador del desert de la vida, on el dolor i els obstacles ens debiliten, i fins i tot desanimen. Convertir la nostra vida a Crist, que ens ha estimat fins a l'extrem, com ens exhorta la carta als Efesians, només és possible amb la gràcia i la força que ens procura contínuament el *Pa de vida* que és la Paraula de Déu i el Pa eucarístic que cada setmana se'n ofereix com a aliment de vida cristiana.

Els jueus s'estranyen de l'ensenyament de Jesús, i es pregunten pel seu origen: No és el fill de Josep? Però l'origen de Jesús no està en ell mateix ni en la seva família humana; el seu origen està en Déu. Ell ha vist Déu, perquè ve d'ell i per això pot parlar d'ell. I les seves paraules mereixen confiança i credibilitat.

Però la fe escapa a la pura intencionalitat humana: Ningú no pot venir a mi si no l'atreu el Pare que m'ha enviat. La iniciativa és sempre de Déu, pel que fa a Jesús i pel que fa a nosaltres. Per això la fe és capaç de comunicar la vida de Déu, la vida eterna en el llenguatge joànic: «Els qui creuen tenen vida eterna», i també: «Els qui venen a mi, jo els ressuscitaré el darrer dia», i encara: «Qui menja aquest Pa, viurà per sempre.»

L'últim verset anticipa el fragment que llegirem diumenge vinent: «El Pa que jo donaré és la meua carn, perquè doni vida al món». Més enllà de la seva paraula, el que nodreix la vida del món, és la seva carn, la seva persona mateixa.

ANY SANT JOSEP

Amb motiu de l'Any de Sant Josep promulgat pel papa Francesc, aquest mes oferim alguns textos sobre el sant.

Custodi Fidel

D'un sermó de Sant Bernardí de Sena, prevere franciscà (1380-1444).

Regla general de totes les gràcies singulars comunicades a alguna criatura racional és que, quan la gràcia divina escull algú per donar-li una d'aquelles gràcies, o bé un estat sublim, li dona també tots els carismes que necessita per complir la missió encomanada, els quals exornen copiosament aquella persona.

I això s'ha complert en el grau més alt possible en Josep, el santíssim pare legal de nostre Senyor Jesucrist, espòs legítim de la Reina del món i Senyora dels àngels, que fou escollit pel Pare etern perquè fos el nutrici i custodi fidel dels seus dos tresors més grans, el seu Fill i la seva esposa. Sant Josep acomplí fidelíssimament l'encàrrec, i per això el Senyor va dir-li: «Administrador bo i de tota confiança, entra a celebrar-ho amb el teu senyor.»

Si compares Josep amb tota l'Església de Crist, ¿no és aquest l'home especialment escollit per mitjà del qual i sota del qual Crist fou introduït ordenadament i honestament en aquest món? En conseqüència, si tota l'Església santa està endeutada amb la Verge Mare, ja que per ella va rebre Crist, així també, després

d'ella, sant Josep és el més digne del nostre agraïment i reverència.

Perquè ell és el final de l'Antiga Aliança i en ell la dignitat dels patriarques i els profetes ateny el fruit promès. Ell és l'únic que ha fruit de la presència física del que la bondat divina havia promès als altres.

És indubtable que Crist no nega pas en el cel la familiaritat, la reverència i l'altíssima dignitat que, quan vivia a la terra, mostrà envers sant Josep, tal com un fill ho mostra al seu pare; al contrari, ho completa i culmina.

No és, doncs, sense raó que el Senyor li diu: Entra a celebrar-ho amb el teu Senyor. Perquè encara que el goig de la benaurança eterna entri en el cor de l'home, el Senyor preferí de dir-li: entra a celebrar-ho, per fer veure místicament que un tal goig no és només intern, sinó que també rodeja i absorbeix l'home, com submergint-lo en la infinitud d'un abisme.

Recordeu-vos de nosaltres, sant Josep, i intercediu en favor nostre davant del vostre Fill amb la vostra oració; feu que ens sigui propícia la benauradíssima Verge, esposa vostra, mare d'aquell que amb el Pare i l'Esperit Sant viu i regna pels segles dels segles. Amén.

EDITORIAL

† SALVADOR CRISTAU COLL
Administrador diocesano de Terrassa

Fratelli tutti: Las sombras de un mundo cerrado

El papa Francisco, en el primer capítol de esta carta encíclica empieza hablando de las sombras de nuestro mundo. Unas sombras que todos constatamos y conocemos bien porque las experimentamos en nosotros mismos y en el ambiente que nos rodea, y también en nuestras comunidades y grupos cristianos...

El objetivo del Papa en toda la carta es proponer caminos de solución para los problemas de nuestro mundo, luces que nos ayuden a construir un mundo más habitable, una convivencia más pacífica y gozosa. Y por ello nos ofrece la luz del Evangelio y el camino de una auténtica y verdadera fraternidad humana.

«Durante décadas parecía que el mundo había aprendido de tantas guerras y fracasos y se dirigía

lentamente hacia diversas formas de integración. Por ejemplo, avanzó el sueño de una Europa unida, capaz de reconocer raíces comunes y de alegrarse con la diversidad que la habita. Recordemos "la firme convicción de los Padres fundadores de la Unión Europea, los cuales deseaban un futuro basado en la capacidad de trabajar juntos para superar las divisiones, favoreciendo la paz y la comunión entre todos los pueblos del continente". También tomó el anhelo de una integración latinoamericana y comenzaron a darse algunos pasos. En otros países y regiones hubo intentos de pacificación y acercamientos que lograron frutos y otros que parecían promisorios» (n.º 10).

«Pero la historia da muestras de estar volviendo atrás. Se encienden conflictos anacrónicos que se con-

sideraban superados, resurgen nacionalismos cerrados, exasperados, resentidos y agresivos. En varios países una idea de la unidad del pueblo y de la nación, penetrada por diversas ideologías, crea nuevas formas de egoísmo y de pérdida del sentido social enmascaradas bajo un supuesta defensa de los intereses nacionales. Lo que nos recuerda que "cada generación ha de hacer suyas las luchas y los logros de las generaciones pasadas y llevarlas a metas más altas aún. Es el camino. El bien, como también el amor, la justicia y la solidaridad, no se alcanzan de una vez para siempre; han de ser conquistados cada día. No es posible conformarse con lo que ya se ha conseguido en el pasado e instalarse, y disfrutarlo como si esa situación nos llevara a desconocer que toda-

vía muchos hermanos nuestros sufren situaciones de injusticia que nos reclaman a todos» (n.º 11).

«La sociedad cada vez más globalizada nos hace más próximos, pero no más hermanos". Estamos más solos que nunca en este mundo masificado que hace prevalecer los intereses individuales y debilita la dimensión comunitaria de la existencia» (n.º 12).

El Papa se refiere a las dificultades en la integración entre los pueblos y la persistencia de conflictos anacrónicos así como a la masificación y globalización que no siempre ayudan a vivir la fraternidad.

Estos son aspectos que reflejan lo que está sucediendo en muchos lugares del mundo, y también en el nuestro y que son motivo de reflexión.